

איש לרעהו

לקט אמרות
חז"ל, רעיונות,
עובדות והנהגות
פגדולי ישראל,
על מדות טובות
שפביאות
לאהבת הזולת,
הנלפדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
© אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס
בלי רשות בכתב

מכון אהבת אמת - המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל

רח' אבן עזרא 2 ירושלים 92424 טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812

שבת קודש כט אדר ב תשס"ח שבת - ירושלים 6:25 תל-אביב 6:40 חיפה 6:32 מוצ"ש - ירושלים 7:39 תל-אביב 7:41 חיפה 7:41

פרשת תזריע

מדה כנגד מדה

כפי המדה שאדם נוהג עם הבריות כך נוהגים עמו מן השמים!

נלמד מהפסוק: "בדד ישב מחוץ למחנה" (פרק יג-מו)

ואמרו חז"ל: מה נשתנה מצורע [משאר טמאים] שאמרה תורה "בדד ישב מחוץ למחנה מושבו"? אלא הואיל והוא הבדיל בלשון הרע בין איש לאשתו, ובין איש לרעהו, אף הוא יבדל, לפיכך אמרה תורה בדד ישב (ערכין טז). גם בפסוק "טמא טמא יקרא" ישנה "מדה כנגד מדה". כשם שנהג הוא לגלות קלונו של אנשים בפרהסיא, כך עליו לגלות קלונו שלו. (שמייה"ל ח"ב - פרק טז).

מצינו הרבה בדברי חז"ל, בתלמוד ובמדרש, שהקב"ה נוהג עם בריותיו מדה כנגד מדה. וכמו שמצינו בפרשתינו שהמספר לשון הרע נידון מדה כנגד מדה וכפי שביקש לעשות לחברו, כך עושים לו. מצינו כזאת בהנהגת יוסף ואחיו, והרי הקב"ה מדקדק עם חסידיו כחוט השערה, ויוסף לפי רום מדריגתו נכשל בחטא הלשון ועל כן ביקשו אחיו למצות עמו את הדין כשאמרו "לכו ונהרגוהו" - לשסות בו את הכלבים, ואף שאח"כ מכרו, האחריות לכך נפלה על יהודה שאם היה מונע מהם, היו שומעים לו.

וכותב החפץ חיים (בשמירת הלשון ח"ב פרק יב) שהקב"ה נהג עם יהודה מדה כנגד מדה, כאשר המיוחד שבזרעו, הוא דוד המלך ע"ה, נכשל בקבלת לשון הרע כאשר האמין לציבא שדיבר רעה על מפיבושת (שמואל ב"טג), ועל כך אמרו חז"ל שאלמלי לא קיבל דוד לשון הרע לא נחלקה מלכות בית דוד וכו'.

וכן ביחס ליוסף היתה הנהגת "מדה כנגד מדה" כמובא במדרש (ילק"ש משלי טזיא) על הפסוק "פלס ומאזני משפט לה": אמר לו הקב"ה [ליוסף], אתה אמרת שחשודים הם בני על אבר מן החי, חייך [שאני מתנהג עמך מדה כנגד מדה] שאפילו בשעת הקלקלה אינו אלא בשחיטה [וישחט שעיר עזים וכו']. אתה אמרת [על אחיך] שמזלזלים הם בבני השפחות וקורים אותם עבדים, לפיכך "לעבד נמכר יוסף" (תהלים קה, יז) וכו'.

ובהמשך, כשהתבוננו אחי יוסף בכל הקורות אותם אמרו "אבל אשמים אנחנו על אחינו..." (בראשית מב"כא). כאן הבינו את הנהגת השי"ת עמם מדה כנגד מדה וכפי שפירש הרשב"ם: "על כן באה אלינו הצרה הזאת" - מדה כנגד מדה! אנחנו השלכנוהו בבור והנה אנחנו נאסרים בבור השבי. ובאופן אחר של "מדה כנגד מדה" פירש הספורנו: "בהתחננו אלינו ולא שמענו" - והיינו אכזריים כנגד אחינו... וכנגד מדת אכזריותנו זה האיש מתאכזר נגדנו.

כפי "המקבל" כך "המעבירין"...

סיפר רמ"מ ישר זצ"ל: בסוף קיץ תרע"ה עזבתי את ישיבת ראדין, בעצתו של החפץ חיים, ושבתי לעיירת, ואלו הדברים שאמר לי החפץ חיים בהפרדי ממנו:

"**זכור** ואל תשכח מה שהזהיר התנא באבות: "כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות".

לפעמים רואים אנו בני תורה, לומדי ישיבות, שנתפסים למלכות המביאה את צווארם לשאת בעולה. לכאורה יפלא הדבר, אם זכות התורה עומדת להם להשתחרר אחר זמן-מה, מדוע לא תעמוד להם זכות זו להסיר מהם לגמרי עול מלכות?

"**אלא** התרוץ הוא, כי מן השמים מודדין לאדם מדה כנגד מדה. אם הקבלה איתנה אצלו והוא מקבל עליו עול תורה בשלימות ובבטחה, אזי מיד מעבירין ממנו עול מלכות. אולם כשהוא נחשל ומתרפה בקבלת עול תורה אזי גם העברת עול מלכות ממנו, בהתאם... כפי תוקף ה"מקבל" כך תוקף ה"מעבירין"..."

"נתיב ים" ח"א

נענש מדה כנגד מדה

פעם דיבר החפץ חיים בענין הנהגת הקב"ה למדוד לאדם מדה כנגד מדה, וסיפר מה שזוכר מימי נעוריו שהיה מסור [=מלשין] אחד מפורסם, [שהיה מוסר ממון ישראל לרשויות] וסופו היה שבזמן שהפולנים מרדו ברוסים נפל שבוי בידי החיילים, וחתכו את לשונו ותלו אותו על עץ וכך נשאר תלוי מספר חודשים.

שיחות החפץ חיים - עמ' צח

חוקדש לעילוי נשמת

ר' יוסף ב"ר יצחק הלוי אינטרקט זצ"ל

ורעייתו מרת רחל בת ר' זאב ע"ה

לנהוג בענוה ושפלות עם רעהו וולא בגאווה וגסות הרוח!

נלמד מהפסוק: "אשה כי תזריע וילדה זכר..." (פרק יב"ב)

וכתב רש"י: כשם שיצירתו של אדם אחר כל בהמה חיה ועוף במעשה בראשית, כך תורתו נתפרשה אחר תורת בהמה חיה ועוף. עוד אמרו חז"ל במדרש, על הפסוק "אחור וקדם צרתני" אם זכה אדם אומרים לו אתה קדמת לכל מעשה בראשית, ואם לאו אומרים לו יתוש קדמך! עכ"ל. זאת כדי שלא יתגאה ויתנשא האדם לחשוב שהוא השליט על הבריאה ויכול ללכת בדרכי לבו. לדעת חז"ל (ערכין טז.) אחד משבעה דברים המביאים נגעים על האדם הוא גסות הרוח. לפיכך על המצוה להביא כפי שנאמר להלן "עץ ארז ואזוב" (יד"ד) וכתב רש"י: מה תקנתו ויתרפא? ישפיל עצמו מגאוותו כתולעת וכאזוב.

על שכרו של העניו אמרו חז"ל בגמרא (ר"ה יז.) "נושא עוון ועובר על פשע לשארית נחלתו" למי נושא עוון - לשארית נחלתו ולא לכל נחלתו, למי שמשים עצמו כשיריים, ופרש"י (בסנהדרין קיא:) שכמו שיריים שאינן נחשבים, כך אין הוא חשוב בעיניו ואינו מתגאה.

וביאר **הערוך לנר**, דהנה מצינו שני סוגי אנשים שנוהגים לכאורה במדת הענוה. האחד אינו מקפיד כלל על מה שמבזהו חברו, ולרואה מן הצד נדמה כי עושה כן מרוב ענוותנותו. אך הסיבה האמיתית לכך היא משום שאותו אדם מחשיב את עצמו עד כדי כך שרואה את החבר המבזהו כאין וכאפס לנגדו ולכן אינו מקפיד על שמבזהו. לעומתו יש אדם שהסיבה שאינו מקפיד על בזיונו היא משום שבאמת אינו מחשיב כלל את עצמו ולכן אינו חש כלל בבזיונו.

וכותב הערוך לנר, שהבטחת חז"ל שהקב"ה "נושא עוון ועובר על פשע למי שמשים עצמו כשיריים", מכוונת רק לאלה שמעבירים על המדות מתוך ענוה אמיתית, שאינם מחשיבים כלל את עצמם, ולא לאלה שמעבירים על המדות מתוך שאינם מחשיבים כלל את זולתם.

מוסיף הערוך לנר ומחלק גם את מדת הענוה לשתי דרגות: (א) יש עניו שהסיבה שאינו מקפיד על כבודו, משום שסובר שהכל הבל ואין מקום להקפיד על הזולת. אבל לא משום שמרגיש עצמו כשפל וחסר חשיבות. (ב) אך יש ענוה והיא המדה העיקרית הנדרשת מן העניו שיחשיב את חברו כבעל ערך יותר ממנו וזאת ע"י שיעמיד לנגד עיניו את מעלותיו של חברו שהם עולות על מעלותיו שלו, אף שבאמת יתכן שמעלותיו שלו מרובות על של חברו. עליו נאמר שמשים עצמו כשיריים היינו שחושב את האחרים לעיקר ואת עצמו לשיריים ולטפל.

ענוה סגולה היא לגאולה, שכן בענין גלות מצרים דורשת הגמרא (ברכות ט:) בפסוק "אהיה אשר אהיה" (שמות ג"ד) אמר לו הקב"ה למשה: לך אמור להם לישראל אני הייתי עמכם בשעבוד זה [במצרים] ואני אהיה עמכם בשעבוד המלכויות.

שואל רבינו יוסף חיים זצ"ל מבגדד (בספרו **בן יהודע**) מדוע הודיע הקב"ה שעבוד מלכויות בשם "אהיה"? ומבאר עפ"י מה שכתב בספר **טוב עין**, כי "אהיה" הוא מדת ענוים שהעניו תמיד רואה עצמו שלא הגיע לחצי השלימות ולכן הוא אומר "אהיה" לשון עתיד, כי עדיין לא הייתי ולא הגעתי לשלימות, אבל הגאה חושב עצמו שהגיע לשלימות, לכן רואה עצמו "היה" ואינו אומר "אהיה". עכ"ל.

נמצא לפי"ז, שישנה אות א' שמספרו אחד המבדילה בין מדת העניו למדת הגאווה ובזה מתפרש הפסוק (קהלת ט"ח) "וחוטא אחד יאבד טובה הרבה" כי הגאווה שמחסרת ממנו מספר אחד לא תניח לו שכר טוב.

מעתה, מיושב מדוע הודיע הקב"ה בלשון "אהיה", כי מאחר שמדת הענוה היא "אהיה" לכן רמז להם גלות האחרון ב"אהיה" לומר שבזכות הענוה לא ישתקעו בגלות זה אלא יהיו נגאלין כמו שנאמר (תהלים יח"ח) כי אתה עם עני תושיע וגו' וכן אמרו חז"ל: אין בן דוד בא אלא עד שיכלו גסי הרוח.

ענות - חן

בנעוריו, הגיע פעם הצדיק רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב זצ"ל לברודי. האנשים שלא הכירוהו לא נהגו בו כבוד, ואף לא היה מי שיזמינו לארוחה או ללינת לילה.

נכנס רבי יצחק אייזיק לבית המדרש והחל ללמוד בהתמדה. כך למד כל אותו הלילה. נודע הדבר לגאון רבי שלמה קלוגר זצ"ל. הוא ניגש למחרת לרבי יצחק אייזיק ושאל אותו: הלא אמרו חז"ל: "באתרא דלא ידעי, שרי למימר צורבא דרבנן אנא" [=במקום שלא מכירים את האורח מותר לגלות עצמו שהוא תלמיד חכם כדי שידאגו למחייתו] מדוע לא גילה זאת מר והיינו מכבדים אותו ודואגים לצרכיו?!

השיב לו רבי יצחק אייזיק: כך מפרש אני את דברי חז"ל: "באתרא דלא ידעי" - במקום שאין אנשים יודעים תורה הרבה "שרי למימר צורבא דרבנן אנא" - מותר להגיד זאת, שכן מי יוכל להזים דבריו? אך לא כן בעיר ברודי, עיר החכמים והלומדים, אם אגיד "צורבא דרבנן אנא" ומיד יבחנו אותי, הרי יגרשוני בחרפה מן העיר כי יאמרו, ובצדק, שאין אני אלא בדאי ורמאי...

חסידים מספרים

"אני גרוע ממנו..."

סיפרו לכ"ק אדמו"ר בעל הברכת אברהם מסלונים כי לכדו יהודי שסייע למחבלים, הוא הניח מטעני חבלה רח"ל תמורת בצע כסף!

הזדעזע הצדיק עד היכן מסוגל יהודי להתדרדר. "נורא ואיום!" - אמר - "ואולם אני גרוע ממנו..." נדהם המספר והפטיר: "באמת, כיצד אפשר לומר כן!"

"**איך** לא תבין" - אמר הרבי - "אני הרי גדלתי בבית כה נעלה, ספוג תורה וקדושה. כל ימי גדלתי בין החכמים, ועם זאת כה רחוק אני מהם. לבי לא נפתח אף כחודו של מחט! אילו גדל הייתי בבית פורק עול כאותו אדם, ומתוודע לחברים שיש לו, מי יודע לאיזו דיוטא תחתונה הייתי מגיע"..."

באהלי צדיקים

על מה בכה החתם סופר?

שנה קודם הסתלקותו של **החתם סופר**, הקריא לו בנו אגרת ששלח אחד מגאוני הארץ, ובה כתב: "יורני נא אדוני מאור הגולה ורבן של ישראל, יאיר עיני באור תורתו".

כשמוע החתם סופר דברים אלו, זלגו עיניו דמעות ואמר במר נפשו: "איך נחשך מאור התורה! האני מאור הגולה?! איך התמעטה ידיעת התורה, אם אני צריך להיות הרב! והרי במהרה תבא הגאולה, ומלאה הארץ דעה, ואז תתגלה חרפתי, שאין בי לא תורה ולא חכמה..."

הגדת החת"ס

שלא לדבר לשון הרע על הזולת !

נלמד מהפסוק: "אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת והיה בעור בשרו לנגע צרעת" ... (פרק יג-ב)

ואמרו חז"ל: על שבעה דברים נגעים באים, על לשון הרע ועל שפכות דמים וכו'. על לשון הרע דכתיב: "מלשני בסתר רעהו אותו אצמית" (ערכין טז). וכן אמרו: "כל המספר לשון הרע נגעים באים עליו שנאמר "מלשני בסתר" וגו' וכתוב התם "לצמיתות" ומתרגמינן "לחלוטין" ותנן "אין בין מצורע מוסגר למצורע מוחלט אלא פריעה ופרימה" ופירש רש"י: אלמא אצמית דמתרגם לשון חליטה היינו צרעת (ערכין טו:).

הזכרנו לעיל (בנושא "מדה כנגד מדה") את התביעה שהיתה על יוסף בהביאו דיבת אחיו רעה אל אברהם. והנה הגאון **רבי יחיאל מיכל רבינובין** זצ"ל, מבאר (בספרו **אפיקי ים**) את גודל צידקתו של יוסף גם בענין זה. שגם כאשר מצא לנכון לספר לאביו על מעשיהם של אחיו, דקדק לעשות זאת עפ"י כללי ההלכה בהלכות לשון הרע, ובאופן שמותר עפ"י הדין. הא כיצד?

ובכן, ידועים לנו ג' תנאים הנדרשים כדי להתיר לאדם לספר לשון הרע על חברו. א) אם רואה בחברו שעושה דבר שלא כהוגן ורוצה להחזירו למוטב ויודע שלא ישמע לתוכחתו, רשאי לספר ולגלות לאביו או לרבו של אותו אדם כדי שיוכיחוהו. ב) שלא יוסף דיבור שיגדיל את העוולה. ג) שתהיה כל כוונתו בסיפור הדברים, לתועלת, ולא להנות ח"ו מפגם חברו.

ונראה מדקדוק לשון המקרא, שיוסף אכן הקפיד למלאות ג' תנאים אלו. שכן לשון הפסוק בג' מקומות אומר "דרשני":

א) **נאמר** "ויוסף בן שבע עשרה שנה והוא נער את בני בלהה". מה פשר הדגשת הכתוב בזה ומה בא ללמדנו?!

ב) **נאמר** "ויבא יוסף את דבתם רעה". מדוע לא נאמר "ויספר יוסף" כפי שנאמר להלן "ויספר אל אביו" ומהו הלשון "ויבא"?!

ג) **נאמר** "ויבא יוסף את דבתם רעה אל אביהם". מהו לשון "אביהם" ומדוע לא נאמר "אל אביו" כפי שנאמר בהמשך "ויספר אל אביו"?!

כדי ליישב ג' דיוקים אלו, צריך לומר, שהמקרא בא ללמדנו שיוסף מילא אחר ג' התנאים המתירים לספר לשון הרע כדלהלן:

א) **"והוא נער"** - בא לתרץ מדוע לא הוכיחם יוסף קודם שגילה לאביו. משום שיער שלא תועיל תוכחתו כיון שזלזלו בבני השפחות והוא היה משמש ומשרת אצלם, ולכן גילה לאביו.

ב) **"ויבא יוסף"** - ללמדנו, שיוסף לא הוסיף מלה שלא לצורך כפי שקורה בסיפור דברים אלא "ויבא", כמביא דברים ממקום למקום כמות שהם.

ג) **"אל אביהם"** - ולא אביו, ללמדנו שכוונתו היתה רק לתועלת בשבילם - בתור "אביהם" ולא להנאתו האישית בתור "אביו". ע"כ מדברי האפיקי ים. ודפח"ח.

בגמרא (ברכות ח). אומרים חז"ל שבמעורבא היו נוהגים שכאשר נשא אדם אשה היו שואלים אותו "מצא" או "מוצא" כלומר: האם נתקיים בו "מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מה" או "מוצא" שנאמר "ומוצא אני מר ממות את האשה".

והקשה החפץ חיים (הלכות לשון הרע כלל א' - קמח ס"ק יג) היאך התירו לעשות כן והרי איסור לשה"ר הוא אף ברמז, וגם אין הבדל אם הסיפור הוא על אדם זר או על אשתו?!

ותירץ הח"ח עפ"י מש"כ הרמב"ם (פ"ז מדעות הלכה ה') שכל דבר שכבר מפורסם בפני שלשה אין בו משום לשון הרע למספרו. מעתה, מסתבר איפוא, שאם היא אשה רעה עד שאפשר לומר עליה שהיא "מר ממות", הרי כבר מפורסם הדבר לפחות בפני שלשה, ולכן אין הבעל עובר באיסור לשון הרע במה שמספר עליה.

"לא רציתי לצאת עם פצצה"...

פעם התלקחה מחלוקת בישיבת ראדין על דבר משגיח הישיבה הגה"צ **רבי ירוחם** זצ"ל. מחצית בני הישיבה תמכו בו, ומחצית הביעו התנגדות.

כשנודע הדבר לחפץ חיים נשברה רוחו מאוד. הוא נכנס לישיבה ודרש במר נפשו כשעתיים על עוון המחלוקת והלשון הרע שנכשלים בהם בני הישיבה. בין דבריו אמר כי הרמב"ם בהלכות דעות פוסק, שכת מספרי לשון הרע אין להם חלק לעולם הבא (ומקורו מתוספתא פאה פרק א) ואמר החפץ חיים כי השמיט בכוונה דין זה מחיבורו על איסור לשה"ר, וכפי שנימק זאת בלשונו: "לא רציתי לצאת אל העולם עם פצצה, עכ"פ זהו הדין"...

והביא החפץ חיים בשיחתו זו את מה שמספרים חז"ל כי פעם נקבצו חכמי התנאים הראשונים והחליטו למנות גם את שלמה המלך ע"ה בתוך אלו שאין להם חלק לעולם הבא (מאחר שהכתוב אומר עליו כי עשה הרע בעיני ה'). ואולם יצאה אש ושרפה את הספסלים שישבו בהם, ובזאת הראו להם כי בשמים אין מסכימים להם. ואעפ"כ לא השגיחו בזה ונקבצו שנית להוציא החלטתם, ושוב עיכבו אותם מן השמים ע"י בת קול.

ולכאורה תמוה - שואל החפץ חיים - מה איכפת להם בשמים מה שבני אדם אומרים ומחליטים, ומדוע נבהלו והפריעו להם ממעשיהם. אלא האמת היא כי מיום שנתנה התורה לבני אדם, נמסר הרשות לבית דין של מטה, וכפי שמחליטים, כן מקיימים בבית דין של מעלה ולא בשמים היא. ואם פסקו ח"ו על שלמה המלך שאין לו חלק לעוה"ב לא היה שום עצה להכניסו, אף כי יש סברות הרבה להצדיקו.

הפטיר החפץ חיים ואמר: "גם בנידון שלנו כל אחד מבעלי המחלוקת חושב: אנכי עושה זאת למען האמת, וכמו כן אנכי יגע בתורה והיאך ידחוני ח"ו מעולם הבא, אמנם דעו את ההלכה הזו ברמב"ם [שמספרי לשון הרע אין להם חלק לעוה"ב] ולא יועילו שום עצה וזכות. מה אתם חושבים, כי אצטרף גם אנכי לחבורתם, דעו, כי עם כל חביבותי ללומדי תורה, אני אומר לכם: מוטב לי שיאבדו אפילו שבעים ישיבות, משאכנס בחבורת כת בעלי לשון הרע"...

דוגמא משיחות אבי - עמוד ס

עצה למניעת דיבור לשון הרע...

סיפר הגאון רבי אברהם גנחובסקי שליט"א: פעם ביקר אחד הרבנים מארה"ב אצל הגאון מטשעבין - רבי דב בעריש וייזנפלד זצ"ל, בתוך השיחה התחיל האורח לספר על הצרות שהוא סובל מאנשי קהילתו ועל חסרונותיהם הרבים. אלא שבשלב זה נרדם הרב מטשעבין תוך כדי השיחה.

האורח סבר שהרב נרדם לרגע ומיד "יתעורר", ולכן ישב והמתין. כעבור זמן רב, כאשר ראה האורח שרבי דב בעריש אינו מתעורר, אמר למקורבים שנכחו במקום: "אני מבין שהרב זקן וחלש, ואין ביכולתי לחכות שיתעורר" ... בדברים אלו עזב את הבית.

והנה, מיד אחר שיצא האורח, התעורר רבי דב בעריש. כעת נתברר לבני הבית שהרב מטשעבין לא נרדם כלל, אלא שהוא לא רצה לשמוע דברי לשון הרע וקיווה שהאורח יעזוב את הבית בחשבו שהוא ישן...

במחיצתם

בין איש לרעהו

ומי כעמך ישראל

סיפורים בני זמננו

מדוע לא זכר הבחור הבלזאי את האורח ?

אירס את בנו הצעיר. הבן, חתן דנן, לא שהה בשבת בבית אלא בישיבת 'בעלזא' בירושלים.

כמה ימים לאחר שובו של מיודענו ארצה, הוא סר לישיבת 'בעלזא' אשר ממוקמת ברחוב אגריפס בעיר. הוא הרגיש חובה להעניק לחתן הטרי, תשורה צנועה לרגל ארוסיו. הוא חש בהכרת טובה כלפי הבחור שבאירוח הראשון שימש עבורו כמארח וידיד. ניתן לומר שבמעשה זה של הענקת התשורה, היה גם משום הכרת-טובה לאביו שאירח אותו שתי שבתות באנטוֹרפן.

"ש לום עליכם" פנה מיודענו אל החתן.

"עליכם שולם" השיב החתן במאור פנים.

למרות הצורה היפה בה התייחס החתן לאורח בישיבתו, הסתבר שהוא זוכר אותו רק במעורפל. כלפי מיודענו היה הדבר כתעלומה:

"אמנם מאז הביקור הקודם באנטוֹרפן חלפה שנה ומחצה - אך סוף-סוף הלוא עשינו יחד שבת שלימה!"

* * *

בימים אלו מלאו שנתיים לפתרון התעלומה הקטנה. באדר תשס"ו נטל מיודענו לידו את עיתון 'המודיע', שם הבחין במאמר לזכרו של... איש החסד רבי יעקב אלימלך קאהן זצ"ל. מסתבר שתקופה קצרה לאחר הביקור השני, חלה רבי יעקב אלימלך ונפטר במיטב שנותיו - כבן 64 היה.

כאשר התארח מיודענו בביתו סבר שהוא "נפל" לבית רגיל. הוא לא הבחין שמדובר באדם שמעשי החסד הם נר לרגליו, ואירוח בשבת הוא אצלו דבר מן השגרה. מדובר היה באדם שהיווה כתובת קבועה לנצרכים ומשולחים למיניהם.

לא רק שהאירוח בבית זה היה דבר מן השגרה אלא שלעיתים בהעדר מקום היו ילדי המשפחה הולכים לישון בחנות הספרים - על מנת לפנות מקום לאורחים!

אין זה פלא אם-כן שהבן החביב לא זכר את האורח. שכן מי יודע כמה אורחים חלפו בביתו במשך השנה ומחצה שחלפו!?

נשלח ע"י א.ר. רמות, ירושלים

הוא סובב את ראשו והציץ לכיוון הנוסעים. זו לא הייתה הפעם הראשונה שהוא עושה זאת - אלא הפעם המי יודע כמה. הוא התבונן בפניהם, וניסה לבחון מי מהם מתאים למטרתו.

היה זה באייר תשס"ד. הרב א. היה בדרכו ל'אנטוֹרפן' הבלגית. הטיסה עזבה את הארץ ביום שישי - בשעה מוקדמת בבוקר. הוא התכוון לשהות אצל דוד מבוגר וערירי, במשך מספר ימים. לא היה לו מושג עדיין היכן יעשה את השבת הקרובה.

מדוע לא בבית הדוד? מכיוון שהדוד לא היה שומר תורה ומצוות - וממילא לא הייתה אפשרות לשהות אצלו בשבת.

הוא הציץ לכיוון הנוסעים, ותר אחר ארשת פנים של שומר תורה ומצוות למהדרין. הוא מצא כארבעה חמישה כאלו. הוא ניגש אליהם לברר מה הן האופציות שעומדות בפני יהודי שמגיע לאנטוֹרפן, ואין לו היכן לשהות בשבת.

פניהם של ארבעה מהנוסעים אמנם תאמו, אך מגמת פניהם לא תאמה - הם נסעו לבריטל. רק אחד מהנוסעים המשיך כמוהו לאנטוֹרפן. נוסע זה אמר לו שהוא יכול להתקשר עבורו למשפחה מסוימת, ולברר אם הם יכולים לארח אותו. ואכן, מיד לאחר הנחיתה הוא יצר קשר עם המשפחה - שאישרה את האירוח לשבת.

* * *

"כך מצאתי את עצמי" מספר שולח הסיפור "מתארח בביתו של בעל חנות לספרי קודש וגבאי בית הכנסת 'בעלזא' בעיר. בביתו קיבלתי חדר קטן, פרטי, והעיקר: אירוח חמים ואווירה של בית. רק כשאתה בניכר - במרחק אלפי ק"מ מהבית - הנך מבין את חשיבותה של הכנסת אורחים ואת החוסן שהיא עשויה להעניק לאורח".

* * *

בסוף חודש חשוון תשס"ו נחת מיודענינו שוב באנטוֹרפן. הפעם הוא כבר לא היה זקוק למתווכים. באחד מימי השבוע, הוא נכנס לחנות הספרים של המארח שם הוזמן שוב לשבת.

"שוב זכיתי ל'שבת בעלזאית' חמה ונעימה" הוא משחזר. במהלך השבת סיפר לו המארח שבשעה טובה ומוצלחת הוא